

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Responsio.

Ad hoc argumentum neganda est maior, quando agens operatur per determinationem suae voluntatis, ut operatur Deus: eo namque ipso quod Deus ex aeternitate statuit creare mundum in tali instanti temporis imaginarij, atque in tali parte spacij, adueniente eodem instanti, à voluntate ex aeternitate ita determinata emanavit actio, nulla facta variatione in Deo, etiam quoad actum voluntatis. Ad probationem ergo in oppositum negandum est, non posse reddi aliam rationem, nisi vel motum, aut variationem prius factam in agente, aut in passio: sufficientissima namque ratio est liberta determinatione voluntatis diuinae ex ipsa aeternitate, qua voluit creationem mundi potius in instanti, in quo illum mandauit executioni, quam in quouis alio, & potius in vna parte spacij quam in alia.

A datur aliquid in potentia, quod cum non esse opposito peristere potest: in corporibus autem inferioribus datur materia prima, quae potest esse cum priuatione formae substantialis: ergo mutabilia sunt per generationem & corruptionem à non esse ad esse substantiale, & rursus ab esse ad non esse. Composita etiam ipsa esse possunt cum priuatione accidentium, dummodò accidentia non fluunt necessarîo à natura subiecti: ergo mutari possunt secundum accidentia, quae non fluunt necessarîo à natura: materia verò prima mutari etiam potest secundum ea, quae necessarîo fluunt à naturis corporum.

secundum substantiam, quam secundum accidentia per potentiam in se.

B Tertia est. Corpora caelestia non sunt mutabilia per potentiam in ipsis quoad esse substantiale, sunt tamen quoad esse accidentarium mutabilia, nimirum secundum locum & alia accidentia similia. Primum iuxta suam sententiam, quod scilicet materia caeli distincta sit specie à materia horum inferiorum, probat D. Thomas, quoniam materia caelorum non comparatur secundum priuationem formae substantialis, eò quod forma eorum perficiat totam potentiam materiae. Iuxta aliorum verò sententiam probari potest, quoniam forma caeli non habet contrarias dispositiones, & idè ut generatione produci nequit, ita neque corruptione potest desinere. Secundum verò patet, quoniam dum partes sunt in vno loco habent priuationem existentiae, quam in alio loco habiturae sunt, & interdum sunt priuatae parte luminis, quam possunt recipere.

Tertia conclusio. Caelestia corpora mutabilia non sunt per potentiam in se secundum substantiam, sed solum secundum accidentia.

C Quarta est. Substantiae spirituales non sunt mutabiles quo ad suam substantiam per potentiam in ipsis, bene tamen quoad esse accidentarium. Primum probatur, quoniam in eis non datur aliquid, quod possit esse cum priuatione esse earundem. Secundum etiam probatur, quoniam mutabiles sunt per electionem atque alios actus intellectus & voluntatis ad formas multas accidentarias: per motum etiam localem mutabiles sunt secundum locum.

Quarta conclusio. Angeli immutabiles sunt per potentiam in se ipsis secundum substantiam, non verò quoad accidentia.

ARTICVLVS II.

Vtrum esse immutabile sit Dei proprium.

DISPVATIO I.

Questionis sensus.

VASTIO est de mutatione latè sumpta, siue fiat praesupposito subiecto, quod sit sub vtroque termino, siue vllò praesistente subiecto ea fiat. Vnde sub mutatione hoc loco, creatio, & annihilatio, & generaliter omnis mutatio comprehenditur.

Conclusio. Dei proprium est esse immutabilem.

Conclusio est. Proprium est Dei esse immutabilem. Quae est de fide, ut patet 1. ad Timotheum 6. Qui solus habet immortalitatem, id est, desinere nequit. Caetera igitur desinere esse possunt, ac proinde mutationi subiiciuntur. Psal. 101. Opera manuum tuarum sunt caeli, ipsi peribunt. (id est, pereant licet) similis loquendi forma est sermone Hispano, tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Capite firmiter, de summa Trinitate, & fide Catholica de Deo dicitur, quod sit vtram vniuersorum principium, creator omnium visibilium & invisibilium: & in symbolo Concilij Niceni ac Constantinopolitani dicitur, Eum esse creatorem caeli & terra, visibilium omnium, & invisibilium, omnia igitur à Deo esse acceperunt per creationem, & subinde ex non esse ad esse mutata sunt.

Mutabile quoddam per potentiam in se, quoddam per potentiam in alio.

D. Thomas praemittit duobus modis posse dici aliquid mutabile: vno, per potentiam in alio existentem: quo pacto res omnes, antequam à Deo producerentur, erant possibilis esse, non per potentiam aliquam creatam quae in ipsis esset, cum nondum aliquid esset, sed per potentiam actiuam quae in Deo est, qua & de nihilo poterat illis esse conferre, & postquam esse illis contulisset, poterat eas in nihilum redigere, eo ipso, quod in fluxum, quo illis esse contulisset, vellet subtrahere.

Alio modo, per potentiam, siue actiuam, siue passiuam, in eo quod dicitur mutabile, existentem, ut homo potest intelligere per intellectum, tamquam per potentiam actiuam, & passiuam simul, & potest corrumpi per materiam primam, quae est potentia passiuam ad recipiendam formam, quae cum humana simul in ea esse nequeat.

Prima conclusio.

Immutabilia sunt omnia prator Deum per potentiam in alio.

Secunda conclusio.

Mutabilia sunt corpora inferiora tam

His positis statuit sequentes conclusiones. Prima est. Omnia sunt mutabilia, per potentiam in alio, nempe in Deo. Patet, quoniam omnia creati, & in nihilum redigi ab eo possunt, per potentiam actiuam in Deo existentem.

Secunda est. Corpora inferiora mutabilia sunt per potentiam, quae in ipsis est, tam secundum suam substantiam, quam secundum suam accidentia. Probat, quoniam illud est mutabile hoc modo, in quo

DISPVATIO II.

Vtrum Caeli, & Angeli suapte natura desinere nequeant, siue quae proinde suapte natura entia necessaria.

P Ars affirmans colligitur ex D. Thoma hoc loco in conclusione 3. & 4. quatenus asserit, Caelos & Angelos non esse mutabiles secundum substantiam ex esse ad non esse per potentiam in se, ob idque postquam semel producti fuerint, suapte natura esse entia quaedam necessaria. Quod clarius affirmat 2. contra gentes cap. 30. & 55. quibus in locis docet, Angelos simpliciter esse necessarios, eò quod in se non habeant potentiam ad non esse. Possent tamen non esse per potentiam in alio, nepe in Deo, qui, si suspèdat influxum, quo liberè eis esse confert, cõtinuò eos in nihilum rediget.

D. Thom. sententia.

Contra hoc argumentatur Aureolus apud Capreolum in 1. d. 8. q. 3. Quoniam si Angeli secundum suam naturam desinere non possint, sed necessarîo essent, tunc secundum suam naturam non possent non esse: sed quod secundum suam naturam non potest non esse, neque diuina potentia potest non esse: cum ergo contrarium sit fidei affirmare, Angelos, aut Caelos diuina potentia non posse non esse: fit, ut dicendum non sit, eos suapte natura necessarîo esse, sed potius suapte natura posse non esse.

Aduersus eò obicitur. Primò.

Deinde argumentatur quidam alij, qui cõsent sententia D. Th. turā non esse in fide, quoniam Paul. 1. ad Timoth. 6. affirmat, solum Deum habere immortalitatem: ergo

Secundò.

ergo Angeli mortalitatem habent, desineretque suapte natura possunt.

Præterea, quoniam in 6. Synodo generali in epistola Sophronij Patriarchæ Hierosolymitani, quæ habetur actione 11. & approbatur tamquam orthodoxa ab uniuersa synodo actione 13. dicitur, intellectualia & inuisibilia non mori, & corrumpi, ut sensibilia, quæ fluunt & transeunt: non tamen esse immortalia per naturam, sed per gratiam ea à morte, & corruptione coërentem.

Supposita distinctione illa potentia passiuæ, aut quasi passiuæ in naturalem & logicam, suppositoque hanc non aliud esse, quam non repugnantiam, ut sit id quod secundum eam dicitur possibile, quæ omnia late exposuimus cum Aristotele 2. de interpretatione c. 3. sit prima conclusio. Angeli suapte natura mutari nequeunt substantialiter per causas naturales ab esse ad non esse, neque in eis est potentia aliqua naturalis ad talem mutationem, & ideo suapte natura, quemadmodum sunt simpliciter immortales comparatione causarum omnium naturalium, & non ratione alicuius doni superadditi, ut erant primi parentes in statu innocentie, & erunt beati post corporum resurrectionem: ita postquam semel esse à Deo acceperunt per creationem, sunt entia suapte natura necessaria, si ad causas naturales referantur. Hæc conclusio est quam D. Thomas hoc loco & aliis citatis intendit, & tantum abest ut parum fidei sit consona, ut & principis philosophiæ, & doctrinæ fidei sit maximè consentanea. In concilio namque Lateranensi sub Leone 10. sessione 8. damnantur, qui affirmant animam rationalem, saltem secundum philosophiam, esse mortalem. Quod si anima rationalis, neque secundum philosophiam mortalis est, utique suapte natura est immortalis, eò quod suapte natura, secluso quocunque dono supernaturali, non habeat, unde vi causarum naturalium corrumpi, desineretque possit: idem verò maiori cum ratione de Angelo est dicendum, & pari etiam ratione de celo. Quare, eo ipso quod esse acceperunt, entia necessaria sunt suapte natura, si cū causis naturalibus comparantur. Quod verò in angelis non sit potentia realis ad non esse, ex se est notum. Confirmatque id optimè Caietanus, quoniam nulla potentia, nullaque inclinatio naturalis est primò ad non esse, quod malum est, sed omnis est primò ad esse, ut materia primaligni ex eo esse potètia ad non esse ligni, quod est potentia ad esse ignis, quod pugnat cum esse ligni in eadem materia, quare cū in angelis non detur aliquid, quod sit potentia ad aliud esse, quod pugnet cum esse angeli: sit ut in eo non detur potentia realis ad non esse. Cæli verò, si materiam habent specie distinctam à materia inferiorum corporum, cū careant potentia ad aliam formam, carent etiam potentia ad non esse. Si verò materiam habeant eiusdem speciei cum materia corporum inferiorum, dicendum est à forma Cæli, quæ neque qualitatem alicui contrariam secum patitur, neque illam ut dispositionem exigit, provenire, quod vi agentium naturalium corruptionis expertes sint, desineretque nulla ratione queant: de qua re infra dum de opere sex dierum sermo erit.

Secunda conclusio. Angeli, ac cæli possunt non esse per potentiam diuinam, daturque in eis potentia, non quidem realis ac naturalis, sed logica (id est, non repugnantia, ut non sint per potentiam diuinam) fundata in ipsorum naturis: quare suapte natura possunt non esse collatione facta cum potentia diuina. Hanc intendit etiam D. Thomas hoc

Molina in D. Thom.

loco, & aliis citatis, dum docet, Angelos accælos posse non esse, non quidem per potentiam in se, sed per potentiam in Deo. Loquitur enim de sola potentia reali, neque negat potentiam logicam in naturis eorum fundatam comparatione potentie diuinæ. Hanc & præcedentem conclusionem satis perspicue paucis ostendimus supra q. 3. art. 4. disputatione 1.

Ad argumentum igitur Anteoli dicendum est, angelos secundum suam naturam non posse desinere, sed necessariò esse, comparatione dumtaxat agentium naturalium, nõ verò comparatione Dei. Quando verò infert, quod si id ita esset, tunc secundum suam naturam non possent non esse, admittenda est sequela, si sermo sit de potentia naturali, & comparatione agentium naturalium: neganda verò est, si sermo sit de potentia logica comparatione potentie diuinæ: quando verò ulterius subsumit, id quod secundum suam naturam non potest non esse, neque diuina potentia posse non esse, neganda est minor, si in priori parte sit sermo de eo, quod secundum suam naturam non potest non esse per potentiam naturalem, quæ in ipso ad id sit, & comparatione agentium naturalium dumtaxat, in quo solum sensu inferret argumento.

Ad testimonium Pauli dicendum est, Paulum loqui de immortalitate omni ex parte comparatione cuiusque potentie, quo pacto Angeli immortales non sunt, sed solum comparatione agentium naturalium.

Ad testimonium verò Sophronij dicendum est, hunc habere sensum intellectualia non esse immortalia per naturam, ut Deus est, quasi suapte natura non habeant potentiam logicam, seu non repugnantiam, ut non sint per potentiam diuinam: esse verò immortalia per gratiam, hoc est, per liberum influxum Dei, quo ea conseruat, ne in nihilum redigantur. Atque hæc planior & melior expositio est, quam ea, quam circa eundem locum tradit Miranda in sua summa.

QVÆSTIO X.

De æternitate.

ARTICVLVS I.

Quid sit æternitas.

DISPVATIO I.

AETERNITAS, ut Durandus in 1. d. 19. q. 2. rectè ait, significare videtur durationem interminabilem, seu interminatam. Unde æternum dicitur, quasi extra terminum, aut sine termino durationis. Quod enim à parte antè termino caret durationis dicitur æternu à parte ante: quod verò termino durationis caret à parte post, dicitur æternum à parte post: & quod utroque modo caret termino, dicitur æternum utroque modo. Tribus autem modis intelligi potest duratio aliqua interminata. Vno, secundum se totam, sed non secundum suas partes, quo pacto si motus cæli fuisset ex æternitate, duraretque in æternum, tempus (quod est eius duratio) esset interminatum secundum se totum à parte antè, & à parte post, sed non secundum suas partes, quæ planè terminum haberent. Alio modo potest intelligi duratio interminata, ita ut secundum nihil sui actu habeat terminum, possit tamen illum habere, quo pacto si

Æternitatis nomine quid significetur.

G Deus

Tertio.

Potentia passiuæ, aut quasi passiuæ, in naturalem, & logicam, aliâ naturalem, aliâ logicam.

Prima conclusio. Angeli suapte natura immortales sunt simpliciter.

Animæ rationalis neque secundum philosophiam mortalis est.

Angeli & cæli ex ipso quod esse acceperunt, entia necessaria sunt suapte natura.

Cæli forma habent quædam corruptibilia, nisi suapte natura.

Secunda conclusio. Angeli & Cæli desinere esse possunt per potentiam adiuuam Dei, & logicam in ipsis.

Ad primum argumentum in contrariu.

Ad secundu.

Ad tertium.